

Bilancia roka 2024 - 1. časť

Blížiaci sa záver roka je obdobím postupného bilancovania vývoja agropotravinárskeho sektora za uplynulých dvanásť mesiacov. Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora oslovila niektoré svoje zväzy a združenia o odpočet roka 2024. Publikujeme prvú časť bilancie z pohľadu slovenských obilninárov a pestovateľov cukrovej repy.

Združenie pestovateľov obilnín:

1. Čo bolo pozitívne v roku 2024?

Celkom pozitívne pre pestovateľov obilnín sa v roku 2024 vyvíjal priebeh počasia. Tam, kde lokálne po extrémnych zrážkach začiatkom roka vyššia hladina spodnej vody nezaplavila polia, priala vlhká jar dobrému rastu jarín i ozimín. Následne suchý priebeh letných mesiacov urýchlil zber hustosiatych obilnín na Slovensku. Žiaľ, nedostatok zrážok v lete negatívne pôsobil na tvorbu zrna, a tým úrodu kukurice. Pozitívne tiež vnímame znížený objem dovozov zrnín z Ukrajiny vďaka vládnym opatreniam. A taktiež zameranie domácich potravinárskych spracovateľov na kvalitnú domácu produkciu hodnotíme pozitívne.

2. Čo bolo negatívne v roku 2024?

Najväčším negatívom tohto roka je pre pestovateľov obilnín pokles realizačných cien, ktoré sa po väčšiu časť roka držali na úrovni výrobných nákladov, resp. boli aj nižšie. Úrodu roka 2024 tak mnohí predávajú len z dôvodov nedostatku skladovacích kapacít. Neprijemne nás zaskočilo neskoršie vyplácanie priamych platieb. Nepriaznivo na prácu poľnohospodárov tiež vplýva skutočnosť, že počas roka sa neustále riešili a menili podmienky v rámci uplatňovania národnej stratégie Spoločnej poľnohospodárskej politiky a neprijemná bola tiež neistota ohľadom udržania akreditácie Pôdohospodárskej platobnej agentúry.

3. Aké výzvy očakávate pre rok 2025?

Veľkou výzvou roka 2025 pre všetkých podnikateľov na Slovensku je konsolidácia štátneho rozpočtu SR a s tým spojené očakávané nižšie príjmy, resp. vyššie výdavky. Vnímame v slovenskom poľnohospodárstve a tým aj v obilninárstve potrebu rýchlejšie zavádzať moderné technológie a znižovať náklady na jednotku produkcie (na 1t). Napríklad aj tak, že sa redukujú pracovné operácie, pripravujú plány hnojenia, počíta sa bilancia živín, postupuje sa v zmysle úrodových máp, aby výroba bola čo najefektívnejšia. Otázny je tiež prístup Európskej komisie a to, aké opatrenia prijme v súvislosti s vojnou na Ukrajine a dovozom agrokomodít do krajín Európskej únie. Sme tiež zvedaví, ako sa nové zloženie Európskej komisie a Európskeho parlamentu postaví k Zelenej dohode. A už každoročne sú pre slovenských pestovateľov výzvou extrémny počasie a vývoj trhových cien. Priali by sme si, aby sme v nasledujúcich rokoch nemuseli domáce obilie vyvážať, ale aby sme vo vyššej miere tvorili pridanú hodnotu na Slovensku cez živočišnú výrobu, pekárenský a ďalší priemysel, ktorý by dokázal spracovať celú domácu produkciu.

Zväz pestovateľov cukrovej repy Slovenska:

1. Čo bolo pozitívne v roku 2024?

Za pozitívne v roku 2024 môžeme považovať dostatočné množstvo dažďových zrážok v prvom polroku 2024 a tým aj optimálne podmienky pre osev a počiatočný rast cukrovej repy. Pozitívom je aj osiata plocha na rekordnej úrovni až 23 528 hektárov, čo je najvyššia výmera od roku 2007. Z kampane 2024/2025 očakávame produkciu cukru v objeme 165 000 ton, ktorá takmer na 100% pokryje sebestačnosť Slovenska v tejto komodite. Oceňujeme, že rezortné ministerstvo v rámci schémy štátnej pomoci na podporu poľnohospodárskej prvovýroby, rybolovu a akvakultúry v dôsledku agresie Ruska proti Ukrajine zaradilo cukrovú repu do zoznamu plodín podporovaných v rámci špeciálnej rastlinnej výroby.

2. Čo bolo negatívne v roku 2024?

V kontexte cukrovej repy bude slovom „negatívny“ poznačený celý hospodársky rok 2024/2025. Nedostatok dažďových zrážok pre cukrovú repu v kľúčových mesiacoch, ako aj extrémne vysoké teploty (v mnohých pestovateľských regiónoch cukrovej repy na juhu Slovenska denné teploty počas dvoch mesiacov presiahli 30 stupňov) mali za následok zastavenie rastu cukrovej repy, rozšírenie vírusov SBR (Syndrome Basses Richesses- syndróm nízkej cukornatosti), RTD (Rubbery Taproot Disease- gumovitost repy), s tým súvisiace sekundárne hniloby a v neposlednom rade aj zlú technologickú kvalitu cukrovej repy na spracovanie. Na poliach mnohých pestovateľov cukrovej repy zostali tisíce ton vyorananej cukrovej repy z dôvodu zlej spracovateľskej kvality. Z rovnakého titulu očakávame, že do konca roka 2024 nebudú vyorané stovky hektárov cukrovej repy. Tieto faktory dodali cukrovej repe paradoxne trpkú príchuť, z ktorej sa bude ešte celý sektor dlhé mesiace spamätávať. Z pohľadu cukrovarníckeho je potrebné povedať, že ceny cukru opätovne klesli pod hranicu rentability, čo bude mať po štyroch rokoch, počas ktorých vykazovali cukrovary zisk, v konečnom dôsledku za následok stratu.

3. Aké výzvy očakávate pre rok 2025?

Celý sektor čaká mimoriadne náročný rok. Ako som spomínal, z dôvodu poklesu predajných cien cukru pestovateľom cukrovej repy poklesli aj minimálne garantované ceny cukrovej repy pre zmluvy hospodárskeho roku 2025/2026, ktoré cukrovar pestovateľom garantuje, a to o 35-40%. V tejto situácii bude náročné nakontrahovať dostatočnú výmeru cukrovej repy pre udržanie 100% sebestačnosti v komodite cukor pre Slovensko. Očakávame, že rezortné ministerstvo udrží dotačné mechanizmy pre cukrovú repu a pomôže tak sektoru prekonať prichádzajúcu krízu, aby posledná bašta potravinovej sebestačnosti prežila tento náročný rok 2025.